

Quick scan beschermde natuurwaarden plangebied Tartinistraat te Tilburg

Opdrachtgever: gemeente Tilburg

Maart 2011

Antonie van Diemenstraat 20 5018 CW Tilburg 013-5802237 Eac@home.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Analyse (beschermde) natuurwaarden	2
2.1. Algemene beschrijving en vaatplanten.....	2
2.2. Dagvlinders, libellen en andere ongewervelden	2
2.3. Amfibieën en reptielen.....	2
2.4. Zoogdieren.....	2
2.4.1. Vleermuizen	2
2.4.2. Grondgebonden zoogdieren	3
2.5. Vogels.....	3
3. Toetsing Flora- en faunawet.....	3
3.1. Tabel 1: algemene soorten	3
3.1.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	3
3.2. Tabel 2: overige soorten	3
3.2.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	4
3.3. Tabel 3: soorten van Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en soorten opgenomen in Bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn	4
3.3.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	4
3.4. Vogels.....	4
3.4.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	6
3.5. Conclusies en aanbevelingen.....	6
4. Literatuur en bronvermelding.....	6

1. Inleiding

Het voornemen is om het plangebied aan de Tartinistraat (nummer 557 t/m 563) te Tilburg herin te richten. Alvorens gestart kan worden met deze herinrichting van het plangebied dient in het kader van de Flora- en faunawet te worden nagegaan welke natuurwaarden binnen het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, in welke mate deze natuurwaarden beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet, in hoeverre deze beschermde natuurwaarden worden aangetast door de geplande activiteiten en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. In februari 2011 is door de gemeente Tilburg aan het Ecologisch Adviesbureau Cools de opdracht verleend om een quick scan uit te voeren naar de eventueel aanwezige beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Op 1 maart 2011 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten.

2. Analyse (beschermde) natuurwaarden

2.1. Algemene beschrijving en vaatplanten

Het plangebied bestaat uit een gazon en vier bedrijfsunits waaronder een café en cafetaria. Wettelijk beschermde plantensoorten zijn binnen het plangebied niet waargenomen. Uitgaande van de huidige inrichting en een deskundigenoordeel, is de mogelijkheid dat er binnen het plangebied beschermde plantensoorten kunnen voorkomen geheel uitgesloten.

2.2. Dagvlinders, libellen en andere ongewervelden

Op basis van het veldbezoek, een deskundigenoordeel en de huidige inrichting kan worden bepaald dat het plangebied geen bijzonder leefgebied is dan wel kan zijn voor dagvlinders, aangezien belangrijke elementen (ondermeer bloemrijke struiken, schrale graslandvegetaties, ruigten en/of structuurrijke bosranden) uit het leefgebied van dagvlinders geheel ontbreken binnen het plangebied. Het plangebied zal binnen het vliegseizoen van dagvlinders zeer waarschijnlijk een enkele keer worden bezocht door een of enkele exemplaren van (zeer) algemene dagvlindersoorten, zoals het klein koolwitje. Deze (zeer) algemene dagvlindersoorten zijn niet beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Door de afwezigheid van poelen, vijvers, sloten of andere wateren is het plangebied geen bijzonder leefgebied voor libellen. Het plangebied zal binnen het vliegseizoen van libellen mogelijk een enkele keer worden bezocht door zwervende exemplaren van algemene libellensoorten, zoals het lantaarn-tje. De aanwezigheid van wettelijk beschermde libellensoorten dan wel andere van ongewervelde diersoorten (zoals sprinkhanen, hommels of bijen) is uitgesloten aangezien geschikt leefgebied voor deze soorten binnen en/of nabij het plangebied ontbreekt.

2.3. Amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied komen geen poelen, vijvers, sloten of andere wateren voor, die (kunnen) dienen als een voortplantingsbiotoop voor amfibieën. Ook geschikt land- en overwinteringsbiotoop voor amfibieën komt binnen het plangebied niet voor. Ook de kans dat rondtrekkende, veelal jonge, exemplaren van de gewone pad, bruine kikker en/of bastaardkikker het plangebied zeer tijdelijk zullen 'bezoeken' is zo goed als zeker uitgesloten.

Voor reptielen, zoals de levendbarende hagedis of hazelworm is het plangebied totaal ongeschikt als een onderdeel van het leefgebied.

2.4. Zoogdieren

2.4.1. Vleermuizen

Op basis van een deskundigenoordeel mag worden aangenomen dat binnen het plangebied af en toe maximaal enkele exemplaren van de algemene gewone dwergvleermuis foerageren. De kans dat andere, (iets) meer zeldzamere, vleermuissoorten het plangebied gebruiken als foerageergebied is niet waarschijnlijk.

In het plangebied komen geen bomen voor die actueel of potentieel geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Door de afwezigheid van geschikte lijnvormige elementen is er binnen het plangebied ook geen vaste vliegroute van vleermuizen aanwezig. Een vliegroute wordt door vleermuizen regelmatig gebruikt als verbinding tussen de slaapplek en het foerageergebied.

De thans nog aanwezige gebouwen bieden (nagenoeg) geen verblijfmogelijkheden voor vleermuizen. Zo zijn er zijn geen bovenverdiepingen of geschikte kelders aanwezig. Ook mogelijkheden die toegang bieden tot spouwmuren ontbreken nagenoeg, terwijl ook boeiboorden ontbreken. De mogelijkheid dat er vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen voorkomen is dan ook bijzonder klein. Alle vleermuissoorten zijn beschermd volgens tabel 3 van de Flora- en faunawet.

2.4.2. Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen van grondgebonden zoogdieren. Op basis van de huidige inrichting van het plangebied en een deskundigenoordeel mag worden aangenomen dat het plangebied een foerageergebied of vaste verblijfplaats is voor de mol, huisspitsmuis, huismuis en het konijn. Het konijn, de mol en huisspitsmuis zijn beschermd volgens de tabel 1 van de Flora- en faunawet.

2.5. Vogels

Op basis van het veldbezoek, de huidige inrichting van het plangebied en een deskundigenoordeel mag worden aangenomen dat het plangebied een foerageergebied en/of tijdelijke rustplaats is voor enkele algemene vogelsoorten, zoals de zwarte kraai, kauw, ekster en merel. De kans dat er in of aan de gebouwen vogels broeden is nagenoeg zeker uit te sluiten. Alle vogelsoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet.

3. Toetsing Flora- en faunawet

Activiteiten die een schadelijk effect hebben op soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet zijn in principe verboden. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken, met een vrijstelling, door het nemen van mitigerende maatregelen of door een ontheffing.

In de Flora- en faunawet zijn de beschermde planten- en diersoorten verdeeld in vier groepen.

3.1. Tabel 1: algemene soorten

Van de 43 soorten die in tabel 1 zijn opgenomen komen bijna alle soorten in Noord-Brabant voor. Naast diverse algemene soorten, zoals de mol, het konijn, de rosse woelmuis, bosmuis, bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad, behoren tot tabel 1 ook enkele provinciaal minder algemene soorten zoals de meerkikker, kleine watersalamander, egel, bunzing, koningsvaren, zwanenbloem, brede wespenorchis, dotterbloem en grasklokje.

Voor de soorten opgenomen in tabel 1 geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 ^[1]. Voor deze soorten hoeft dus geen ontheffing te worden aangevraagd dan wel een gedragscode te worden opgesteld of gevolgd. Een vrijstelling betekent echter niet dat de soorten niet meer beschermd zijn en geldt er nog altijd de zogenaamde zorgplicht ^[2].

3.1.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Binnen het plangebied komen maximaal drie algemene zoogdiersoorten voor, te weten het konijn, de mol en huisspitsmuis. Door de geplande activiteiten zullen de huidige functies van het plangebied voor deze diersoorten verdwijnen, echter in de directe omgeving van het plangebied is voldoende en veelal ook geschikter leefgebied voor deze soorten aanwezig.

3.2. Tabel 2: overige soorten

Van de 102 soorten die in tabel 2 zijn opgenomen komen er 38 soorten in Noord-Brabant voor. De meeste soorten zijn (zeer) zeldzaam. Vrij algemeen tot vrij zeldzaam zijn de wilde gagel, kleine en ronde zonnedauw, klokjesgentiaan, het waterdrieblad, de eekhoorn, levendbarende hagedis, Alpenwatersalamander, kleine modderkruiper.

Voor de soorten opgenomen in tabel 2 geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 ^[1] als de geplande activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode ^[3]. De aanvraag van een ontheffing is dan niet nodig, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat aangegeven. Door de Minister zijn gedragscodes definitief goedgekeurd met betrekking tot ondermeer de bouw- en ontwikkelsector, bosbeheer, natuurbeheer en beheer gemeentelijke groenvoorzieningen.

Als er niet wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode dan moet worden aangetoond of er al dan niet mitigerende maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voort-

plantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een soort uit tabel 2 garanderen. Als deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd dan is de aanvraag van een ontheffing voor de soorten uit tabel 2 niet nodig. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de mitigerende maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de soorten uit tabel 2 worden aangevraagd. De aanvraag wordt bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de geplande activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

3.2.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Binnen het plangebied komen geen soorten voor die behoren tot de tabel 2.

3.3. Tabel 3: soorten van Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en soorten opgenomen in Bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn

Van de 105 soorten die in tabel 3 zijn opgenomen komen er circa 30 soorten in Noord-Brabant voor, zoals diverse vleermuissoorten, de das, hazelworm, vinpootsalamander, boomkikker, kamsalamander, grote modderkruiper, drijvende waterweegbree en het heideblauwtje. De meeste soorten zijn provinciaal (zeer) zeldzaam. Minder zeldzaam zijn de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, water-vleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en plaatselijk ook het heideblauwtje en de vinpootsalamander.

De aanvraag van een ontheffing is niet nodig als er maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een soort uit tabel 3 garanderen. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de mitigerende maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de soorten uit tabel 3 worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en / of verblijfplaats aangetast door de geplande activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Voor soorten uit tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep ontheffing wordt verleend op grond van de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Een ontheffing wordt niet verleend voor Bijlage IV-soorten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, echter wel voor de Bijlage 1-soorten.

De Dienst Regelingen beoordeelt uiteindelijk of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

3.3.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Binnen het plangebied komen maximaal enkele foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis voor. Vaste verblijfplaatsen dan wel vaste vliegroutes komen binnen het plangebied niet voor. Door de herinrichting zal de huidige functie van het plangebied voor de vleermuizen verdwijnen. In de directe omgeving van het plangebied is echter voldoende en veelal ook geschikter foeraargebied voor de vleermuizen aanwezig.

3.4. Vogels

Iedere inheemse vogelsoort is beschermd. In Noord-Brabant broeden circa 190 vogelsoorten. Het overgrote deel is zeer tot vrij zeldzaam en circa 30 vogelsoorten zijn (zeer) algemeen.

Tijdens de activiteiten moet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Volgens de Natuurkalender van broedvogels varieert de broedperiode per soort in sterke mate. Zo bevindt de broedperiode van de Turkse tortel zich tussen begin februari en eind december en de periode van de blauwborst tussen begin april en eind juni.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest op een andere plek. Deze vogelnesten die eenmalig worden gebruikt vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze vogelsoorten is geen ontheffing nodig voor activiteiten buiten het broedseizoen.

De aanvraag van een ontheffing is ook niet nodig als er maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een vogelsoort garanderen. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de vogelsoorten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn, te weten:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Een ontheffing wordt niet verleend voor vogels in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en/of het belang: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten

Vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Op de volgende vier categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele jaar:

1. Nesten van de steenuil die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders (roek, gierzwaluw en huismus) die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar. Van de 5 soorten broeden de slechtvalk, grote gele kwikstaart en ooievaar (zeer) zelden in Noord-Brabant, de kerkuil is iets minder zeldzaam.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Van de 7 soorten broeden de boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespendif en ransuil in Noord-Brabant.
5. Tot deze categorie behoren vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Tot de categorie 5 behoren momenteel 34 vogelsoorten. Met uitzondering van de zeearend, kortsnavelboomkruiper, kleine vliegenvanger, raaf, ruigpootuil en eidereend broeden alle soorten in Noord-Brabant. De draaihals, tapuit, brilduiker, glanskop en hop broeden echter zeer zeldzaam in Noord-Brabant. Daarentegen behoren tot de lijst ook enkele (zeer) algemene soorten, te weten de ekster, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Andere (minder algemene) soorten die tot de categorie 5 behoren zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw, oeverzwaluw, ijsvogel, blauwe reiger, groene specht, zwarte specht, grote en kleine bonte specht, bosuil, torenvalk, bonte en grauwe vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, zwarte mees, gekraagde en zwarte roodstaart. De soorten uit de categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Als een jaarrond beschermd nest is aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Er moet dan worden vastgesteld of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval? Dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk? Dan is de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk. Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen of een ontheffing nodig is gebaseerd op de feitelijke en ecologische omstandigheden van de betreffende soort.

3.4.1. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Het plangebied is (zeer waarschijnlijk) een foerageergebied en/of tijdelijke rustplaats voor enkele algemene vogelsoorten, waaronder de ekster en zwarte kraai uit de categorie 5. De mogelijkheid dat deze vogelsoorten binnen het plangebied broeden is uitgesloten.

Door de herinrichting zal de huidige functie voor de vogelsoorten binnen het plangebied verdwijnen. In de directe omgeving van het plangebied is echter voldoende en veelal ook geschikt leefgebied voor de vogels aanwezig.

3.5. Conclusies en aanbevelingen

De aanvraag van een ontheffing van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 in het kader van de Flora- en faunawet is voor de geplande activiteiten niet noodzakelijk:

- voor soorten die opgenomen zijn in tabel 1 en binnen het plangebied (kunnen) voorkomen, zoals het konijn, de mol en huisspitsmuis;
- voor de gewone dwergvleermuis, omdat het plangebied door deze diersoort alleen wordt gebruikt als foerageergebied en mede omdat er in de omgeving van het plangebied voldoende alternatieve en betere foerageergebieden aanwezig zijn, waardoor de functionaliteit van de verblijfplaatsen gelegen buiten het plangebied niet wordt aangetast.

Op basis van de huidige inrichting en een deskundigenoordeel kan worden gesteld dat een gedetailleerder (jaarrond)onderzoek naar vleermuizen, broedvogels of andere beschermde soorten niet noodzakelijk is.

[1] Artikel 8 tot en met 12

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

[2] Zorgplicht

'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.'

[3] Gedragscode

Een gedragscode wordt meestal opgesteld per een organisatie, sector of bedrijfsschap. In een gedragscode staat beschreven hoe de schade aan beschermde soorten (zoveel mogelijk) wordt voorkomen of hoe de gunstige staat van instandhouding van soorten wordt gegarandeerd door bepaalde maatregelen binnen of buiten het gebied. Een gedragscode moet worden ingediend voor goedkeuring bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Er mag ook gebruik worden gemaakt van een reeds bestaande en goedgekeurde gedragscode met betrekking tot soortgelijke werkzaamheden die zullen worden uitgevoerd binnen het desbetreffende gebied.

4. Literatuur en bronvermelding

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002.
Flora- en faunawet. 's-Gravenhage.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.
Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
's-Gravenhage.

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.
Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.
's-Gravenhage.